

Posudek na práci Mgr. Karla Štixe (236 str.)

Rigorózní práce Mgr. Karle Štixe *Regionalismus v literární výchově na 2. stupni základní školy – „Jarmila Hanzálková – básnířka Vysočiny“* představuje ukázkový příklad regionalistického literárního dějepisu s praktickou aplikací, konkrétně s vazbou na využití v literární výchově 2. stupně základních škol. Práce je rozčleněna na část výzkumnou a projektovou (didakticko-aplikační). Nezvykle velký rozsah na tento typ kvalifikačních prací vyplývá z připojených rozhovorů, dotazníků, z přiblížení internetových sond. Zapojení „oral history“ do literární regionalistiky je přirozené a cenné, zvláště pokud se jedná o autora, který ještě „virtuálně“ existuje v živé paměti svých předchozích recipientů. Oceňuji, že Štix vychází z moderního pojetí literárního regionalismu a že uvádí všechny teoretické aspekty, z nichž je možné odvozovat regionální literaturu (aspekt původu a dětství, aspekt biografický, aspekt geograficko-tematický, aspekt funkční, aspekt axiologický a aspekt recepční). Je zřejmé, že Hanzálková jako regionální spisovatelka většinu těchto aspektů ideálně naplňuje. Ve výzkumné části kandidát rekapituluje život a dílo autorky, tematicky a žánrově systemizuje její rozsáhlé umělecké aktivity, je zde připomenut i její osvětový přínos, dramatická a rozhlasová tvorba, pedagogická a další veřejná činnost.

Význam práce spatřuji ve dvou rovinách: 1. v historiograficko-interpretacním doplnění moderních dějin české literatury druhé poloviny 20. století a 2. v didaktickém rozměru, který formou moderních metod projektů a multimediální prezentace ukazuje, jak konkrétně regionálního autora funkčně zapojit do školního vyučování, celkově do literární výchovy. Třeba vyzdvihnout, že uchazeč více než rok docházel na pravidelné konzultace na Katedru českého jazyka a literatury na PF JU – tyto „dialogy“ se logicky promítly do úrovně práce.

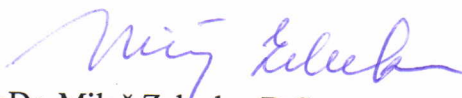
1. Jarmila Hanzálková (1910-1992) je historiograficky neprávem opomíjenou autorkou, které se „oficiálně“ dějiny (či profesní zájem českých literárněvědných bohemistů) dosud úspěšně vyhýbaly. Nejsou k dispozici studie, hodnocení, portréty – až na několik příležitostných publicistických textů s nízkou informativní hodnotou. Štix, který se tématu dlouhodobě věnuje, využil bohatý heuristický materiál uložený v místních archivech (Kamenice nad Lipou) či v centrálním Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze. Zároveň zachytil vzpomínky pamětníků, zprostředkoval osobní svědectví, která „žánrově“ integroval do struktury práce, dále sestavil bibliografii autorky a seznam textů v rukopisech. To doplňuje i excerpce chronologicky zpracovaných rešerší za období 1963-2013. Za zdařilý považuji závěr, který koreluje s výsledky moderní historiografie zabývající se literárním regionalismem. Regionální literatura může být chápána jako forma rozvoje národní literatury obohacená o regionální zkušenost. J. Hanzálková totiž udržovala bohatou korespondenci mj. s I. Olbrachtem, F. Hrubínem, J. Kvapilem, měla osobní kontakty s pražskou inteligencí, malíři a herci jako např. K. Högerem, F. Smolíkem a dalšími. Dále lze souhlasit se závěrem, že hranice mezi celonárodní a regionální literaturou není určena geograficky nebo tematicky, ale uměleckou hodnotou, schopností oslovit univerzálního čtenáře. Je možné konstatovat, že jde o aktuální a dosud nejucelenější historiografické zpracování dostupných informací o této spisovatelce.

2. Část aplikačně-didaktická je neméně důležitá. Uchazeč přínosně vypracoval literární projekt „na míru“ ve formě několika projektových dnů ověřených ve výuce. To se odrazilo např. ve vytvoření databáze skutečně originálních, inovativních (i interaktivních) cvičení a netradičních (zážitkových) metod včetně doporučení pro zařazení do ŠVP apod. Nejde tu jen o nějaké deskriptivní abstrakce, ale o empiricky realizovatelné metody: projektu totiž předcházelo podrobné statistické šetření ve třech základních školách a dvou gymnáziích ve zvoleném regionu básniřčina kraje Vysočina. Samotný literární projekt nabídl dva projektové dny v rozsahu deseti vyučovacích hodin pro žáky vybraných tříd základní školy.

Po formální stránce je práce velmi pečlivě zpracována, přehledně koncipována i přes jistý entuziazmus, který je však v případě zájmu o regionální autorku akceptovatelný. Cíle v úvodu jsou přesně definovány, jednotlivé rozbory konkrétních děl však zůstaly někde na povrchu, ale třeba přiznat, že nebyly primárním cílem. Jako závažnější námitku uvádím, že odborná literatura o regionalismu včetně didaktické literatury analyzující možnosti využití literární regionalismus v školské praxi je velmi rozsáhlá a mohlo se z ní intenzivněji čerpat. Také mi chybělo generační, tematické i žánrové zařazení Hanzálkové do celonárodního kontextu, samozřejmě za předpokladu, že se dá vůbec na základě nějakých kritérií „zaškatulkovat“. Na uchazeče mám otázku, kam by Hanzálkovou podle vlastního uvážení zařadil, do jakého období, k jaké skupině a na základě jakých kritérií?

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, tematicky vhodnou pro naši komisi a doporučuji ji k obhajobě a k následnému řízení, na jehož konci bude po zvládnutí předepsaných náležitostí udělení titulu PhDr.

V Praze 20. 9. 2013

prof. PhDr. Miloš Zelenka, DrSc.